

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เมี่ยงที่ตำบลสกาด ของโรงเรียนสกาดพัฒนา จังหวัดน่าน โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ความรู้ท้องถิ่น เรื่อง เมี่ยงที่ตำบลสกาด ของโรงเรียนสกาดพัฒนา จังหวัดน่าน และ 2) พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เมี่ยงที่ตำบลสกาด ของโรงเรียนสกาดพัฒนา จังหวัดน่าน ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยศึกษาจากพื้นที่เป้าหมาย คือ ตำบลสกาด อำเภอปัว จังหวัดน่าน กลุ่มเป้าหมายได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน ประชาชนชาวบ้าน ผู้ปกครองนักเรียน ผู้แทนองค์กรส่วนท้องถิ่น และนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสกาดพัฒนา มีวิธีการดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเตรียมการ และขั้นตอนที่ 2 ขั้นการดำเนินงานวิจัยมี 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การสร้างองค์ความรู้ท้องถิ่น ระยะที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และระยะที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ การสนทนากลุ่ม การประชุมเชิงปฏิบัติการ การสำรวจ การสัมภาษณ์ การสอบถาม การวิเคราะห์ ข้อมูลใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาองค์ความรู้ท้องถิ่น เรื่อง เมี่ยงที่ตำบลสกาด ของโรงเรียนสกาดพัฒนา จังหวัดน่าน โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม พบว่า เมี่ยงที่ตำบลสกาด แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น คือ 1) การดูแลรักษาต้นเมี่ยงที่ตำบลสกาด 2) ผลผลิตจากเมี่ยงที่ตำบลสกาด มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 สายพันธุ์เมี่ยงที่ตำบลสกาด พบว่า พันธุ์เมี่ยงในตำบลสกาดตั้งแต่อดีตจนปัจจุบันนี้ เป็นพันธุ์เมี่ยงที่ปลูกในทางการค้า คือสายพันธุ์ชาอัสสัม ซึ่งสายพันธุ์เมี่ยงที่ปลูกกันมากที่สุดที่ตำบลสกาด เป็นพันธุ์ชาอัสสัม

1.2 ผลผลิตจากเมี่ยงที่ตำบลสกาดได้ใช้ประโยชน์จากส่วนใบของต้นเมี่ยงที่ตำบลสกาด พบว่าเมี่ยงที่ตำบลสกาด คือ มีลักษณะใบใหญ่ และดอกของต้นเมี่ยงมีความหอม ซึ่งสามารถนำมาแปรรูปเป็นผลผลิตจากเมี่ยง ซึ่งผลผลิตจากเมี่ยงที่ตำบลสกาด แบ่งเป็น 2 ประเภท ประกอบด้วย 1) การนำใบเมี่ยงไปหมักเพื่อรับประทาน 2) การทำชาเมี่ยง

จากการศึกษาประเด็นเกี่ยวกับเมี่ยงที่ตำบลสกาด ของโรงเรียนสกาดพัฒนา จังหวัดน่าน ผู้วิจัยและผู้วิจัยร่วม (ครูโรงเรียนสกาดพัฒนา) ได้จัดทำหนังสือองค์ความรู้ท้องถิ่น เรื่อง เมี่ยงที่ตำบลสกาด ของโรงเรียนสกาดพัฒนา จังหวัดน่าน

2. ผลการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เมืองที่ตำบลสกาด ของโรงเรียนสกาดพัฒนา จังหวัดน่าน พบว่า

2.1 โครงสร้างของหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เมืองที่ตำบลสกาด ของโรงเรียนสกาดพัฒนา จังหวัดน่าน มีองค์ประกอบของหลักสูตร 12 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วิสัยทัศน์ พันธกิจ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ สารการเรียนรู้ และมาตรฐานการเรียนรู้ โครงสร้าง คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ และการวัดผลและประเมินผล

2.2 หน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง เมืองที่ตำบลสกาด ของโรงเรียนสกาดพัฒนา จังหวัดน่าน ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ จำนวน 5 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 คุยเฟื่องเรื่องเมืองที่ตำบลสกาด หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ท้องถิ่นตำบลสกาด หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ฝึกสมองเกี่ยวกับเมือง และหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 SPEAKING AT SAKAD ซึ่งทั้ง 5 หน่วยการเรียนรู้ จะคัดเลือกมาให้นักเรียนศึกษาของค์ความรู้ท้องถิ่นเป็นสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่มีความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และภาษาต่างประเทศ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2.3 แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง เมืองที่ตำบลสกาด ของโรงเรียนสกาดพัฒนา จังหวัดน่าน จำนวน 14 แผนการจัดการเรียนรู้ ใช้เวลาในการสอน จำนวน 20 ชั่วโมง ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง บริบทชุมชนสกาด ใช้เวลาในการสอน 2 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง เครื่องมือทำเมี่ยงน่าน ใช้เวลาในการสอน 1 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง ความหมายและความสำคัญของอาชีพ ใช้เวลาในการสอน 1 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง การขยายพันธุ์ การปลูก การดูแล บำรุงรักษา และเก็บเกี่ยวเมี่ยง ใช้เวลาในการสอน 1 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5-7 เรื่อง ผลผลิตจากเมี่ยง ใช้เวลาในการสอน 4 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 เรื่อง สภาพแวดล้อมทางกายภาพกับลักษณะที่อยู่อาศัย ใช้เวลาในการสอน 1 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 เรื่อง สภาพแวดล้อมทางกายภาพของชุมชน ใช้เวลาในการสอน 1 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 เรื่อง การแก้ปัญหาและแสดงวิธีการหาคำตอบจากโจทย์ปัญหาการบวกและการลบ ใช้เวลาในการสอน 1 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11 เรื่อง การแก้ปัญหาและแสดงวิธีการหาคำตอบจากโจทย์ปัญหาการบวกและการลบ ใช้เวลาในการสอน 1 ชั่วโมง และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 12-14 เรื่อง SPEAKING AT SAKAD ใช้เวลาในการสอน 3 ชั่วโมง โดยองค์ประกอบของแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ จะประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล บันทึกผลหลังสอน และใบงาน

2.4 ผลการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เมืองที่ตำบลสกาด ของโรงเรียนสกาดพัฒนา จังหวัดน่าน กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสกาดพัฒนา อำเภอปัว จังหวัดน่าน จำนวน 17 คน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 พบว่า หลักสูตรท้องถิ่นมีความเหมาะสมทั้งโครงสร้างหลักสูตร สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น หน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่นและเหมาะสมกับนักเรียนซึ่งส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชุมชนนี้ โดยมีคะแนนทักษะการปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี และคุณลักษณะอันพึงประสงค์มีค่าเฉลี่ยอยู่ใน

ระดับดี ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าเมื่อนักเรียนได้เรียนหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เมืองที่ตำบลสกาด ของโรงเรียนสกาดพัฒนา จังหวัดน่านแล้ว นักเรียนส่วนใหญ่มีผลการประเมินทักษะการปฏิบัติงาน และประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในระดับที่น่าพึงพอใจ

2.5 ผลการประเมินหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เมืองที่ตำบลสกาด ของโรงเรียนสกาดพัฒนา จังหวัดน่าน พบว่า การประเมินผลหลักสูตรท้องถิ่นมีการประเมินผลสัมฤทธิ์นักเรียนก่อนใช้หลักสูตร และหลังการใช้หลักสูตร โดยการใช้แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ และประเมินผลด้านทักษะการปฏิบัติการทำผลิตภัณฑ์จากเมืองที่ตำบลสกาด นอกจากผลประเมินทางด้านความรู้ ด้านความสามารถ ในการปฏิบัติการทำผลิตภัณฑ์จากเมืองที่ตำบลสกาดแล้ว ในส่วนของผู้สอน มีความคิดเห็นว่า หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เมืองที่ตำบลสกาด ของโรงเรียนสกาดพัฒนา จังหวัดน่าน เป็นหลักสูตรที่ดี เหมาะสำหรับจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง และมีส่วนร่วมกับชุมชนในท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้านมีความคิดเห็นว่า หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เมืองที่ตำบลสกาด ของโรงเรียนสกาดพัฒนา จังหวัดน่าน มีขั้นตอนกระบวนการเรียนการสอนเป็นระบบ ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพ นักเรียนมีความสนใจสามารถปฏิบัติกิจกรรมที่ครูกำหนดได้ นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ให้ความเคารพ ประชาชนชาวบ้าน มีความยินดีพร้อมที่จะช่วยเหลือโรงเรียน มีความภาคภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนในชุมชน และผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ประชาชนชาวบ้านมีเทคนิคและวิธีการถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียนได้เป็นอย่างดี นักเรียนส่วนใหญ่ให้ความสนใจและคอยซักถาม ความรู้ต่าง ๆ จากประชาชนชาวบ้าน ทำให้นักเรียนได้รับความรู้ เรื่อง เมืองที่ตำบลสกาด ของโรงเรียนสกาดพัฒนา จังหวัดน่าน และสามารถปฏิบัติการทำผลิตภัณฑ์จากเมืองที่ตำบลสกาด ของโรงเรียนสกาดพัฒนา จังหวัดน่านได้

สำหรับผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสกาดพัฒนา ประชาชนชาวบ้าน ครูผู้สอน มีความเห็นว่าหลักสูตรท้องถิ่นมีความเหมาะสม ทั้งโครงสร้างหลักสูตร สารการเรียนรู้ท้องถิ่น หน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นเหมาะสมกับผู้เรียน สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตลอดจนสามารถนำไปเป็นหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนได้ เนื้อหาในองค์ความรู้ท้องถิ่น เรื่อง เมืองที่ตำบลสกาด ของโรงเรียนสกาดพัฒนา จังหวัดน่าน มีประโยชน์ในการศึกษาสำหรับ ผู้เรียนและชุมชนในท้องถิ่น สามารถนำไปเป็นแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่ตำบลสกาดและชุมชนใกล้เคียงได้

2.6 ผลการจัดการความรู้ท้องถิ่น โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้เกี่ยวข้อง ปรากฏว่าผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มทุกคนมีความพอใจในการทดลองใช้หลักสูตร เนื้อหาสาระขององค์ความรู้ เรื่อง เมืองที่ตำบลสกาด ของโรงเรียนสกาดพัฒนา จังหวัดน่าน มีความถูกต้องและเหมาะสมกับผู้เรียน และการศึกษาเกี่ยวกับองค์ความรู้ องค์ประกอบของหลักสูตรท้องถิ่นมีความสมบูรณ์ทั้งในด้านโครงสร้างหลักสูตร สารการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น หน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งในการจัดการเรียนการสอน และความรู้ที่ได้มีความสำคัญ มีความจำเป็นและมีประโยชน์ต่อผู้เรียน และควรมีการดำเนินการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เมืองที่ตำบลสกาด ของโรงเรียนสกาดพัฒนา จังหวัดน่าน ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สร้างองค์ความรู้ให้นักเรียน และผู้สนใจต่อไป อันจะส่งผลให้เกิดความรักและหวงแหนในท้องถิ่นเพื่อทำให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ตังามยังคงอยู่ตลอดไป

การอภิปรายผล

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เมี่ยงที่ตำบลสกาต ของโรงเรียนสกาตพัฒนา จังหวัดน่าน โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม พบว่ามีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า องค์กรความรู้เรื่อง เมี่ยงที่ตำบลสกาต ของโรงเรียนสกาตพัฒนา จังหวัดน่าน เป็นการนำความรู้เกี่ยวกับเมี่ยงที่ตำบลสกาต ตั้งแต่ความเป็นมาของเมี่ยงที่ตำบลสกาต และการใช้ประโยชน์จากส่วนต่าง ๆ ของต้นเมี่ยงนำมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ได้แก่ ชาใบเมี่ยง ชาดอกเมี่ยง และเมี่ยงหมัก โดยการนำองค์ความรู้จากท้องถิ่นที่ได้ศึกษาวิจัยมาจัดทำเป็นสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นและพัฒนาเป็นหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อให้สถานศึกษานำไปใช้กับนักเรียนและให้นักเรียนได้ศึกษาเกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเอง ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 มาตรา 27 วรรค 2 ว่าให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ตอบสนองนโยบายทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดให้สถานศึกษา องค์กรต่าง ๆ และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ตามสภาพปัญหาของชุมชนและสังคม ความต้องการของท้องถิ่นและนักเรียน ส่งเสริมให้ครูจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน ชุมชน สังคมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในทุกระดับ เพื่อมุ่งพัฒนาคุณภาพและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ มีการพัฒนาหลักสูตรทั้งในและนอกระบบให้หลากหลาย ให้สอดคล้องกับสภาพความพร้อมและความต้องการของท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปฏิญญา สังขนันท์ (2560 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง บัวที่บ้านคลองสิบสอก ของโรงเรียนวัดรังสิต จังหวัดปทุมธานี โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัยองค์ความรู้ท้องถิ่น เรื่อง บัวที่บ้านคลองสิบสอกของโรงเรียนวัดรังสิต ตำบลหลักหก อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี บัวมี 2 ชนิด คือ 1) บัวหลวง 2) บัวสาย ลักษณะการปลูกบัวที่บ้านคลองสิบสอก โดยแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ 1) ปลูกในท้องร่อง 2) ปลูกในกระถางรูปแบบต่าง ๆ 3) บัวที่ขึ้นเองตามธรรมชาติ ประโยชน์ของบัวที่พบในบ้านคลองสิบสอก แบ่งออกเป็น 4 ลักษณะ ได้แก่ ทำยารักษาโรค ประกอบอาหาร สารอาหาร และประโยชน์ด้านอื่น ๆ โดยนำองค์ความรู้ท้องถิ่นที่ได้ศึกษาวิจัยมาจัดทำเป็นสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นและพัฒนาเป็นหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อให้สถานศึกษานำไปใช้กับนักเรียนและให้นักเรียนได้ศึกษาเกี่ยวกับชุมชนนั้น ๆ และสอดคล้องกับวิจัยของ ชูชัย มีนุช (2555 : 125-133) ได้ทำวิจัยเรื่อง เรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ตาลโตนดที่บ้านไร่กร่าง ตำบลไร่สะท้อน อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ความรู้ท้องถิ่น เรื่อง ตาลโตนดที่บ้านไร่กร่าง ตำบลไร่สะท้อน อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี เป็นตาลโตนดที่ขึ้นอยู่ในพื้นที่บ้านไร่กร่าง มีความอุดมสมบูรณ์ดี ส่วนมากพบเห็นบริเวณคันนาของคนในชุมชนบ้านไร่กร่าง ขยายพันธุ์โดยใช้เมล็ดเหมือนตาลทั่วไปแต่ตาลที่บ้านไร่กร่างนิยมปลูกตามหัวคันนาและยึดถือตามความเชื่อโบราณ โดยนำองค์ความรู้ท้องถิ่นที่ได้ศึกษาวิจัยมาจัดทำเป็นสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นและพัฒนาเป็นหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อให้สถานศึกษานำไปใช้กับนักเรียนและให้นักเรียนได้ศึกษาเกี่ยวกับชุมชนนั้น ข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู

และผู้นำชุมชนควรส่งเสริมการใช้หลักสูตรท้องถิ่นเรื่องตาลโตนดที่บ้านไร่กว้างอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ นักเรียนสามารถนำความรู้เกี่ยวกับตาลโตนดมาใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เมี่ยงที่ตำบลสกาต ของโรงเรียน สกาตพัฒนา จังหวัดน่าน เพื่อให้ได้หลักสูตรที่มีคุณภาพตามวัตถุประสงค์และมีความเหมาะสม อันเนื่องมาจากที่ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการและขั้นตอน การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่ประกอบด้วย การสำรวจและวิเคราะห์ความต้องการของท้องถิ่น วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง กำหนดความเหมาะสม กับชั้นเรียนและผู้เรียน ออกแบบและจัดทำหลักสูตรฉบับร่าง การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ การทดลองใช้หลักสูตรและการประเมินผล การใช้หลักสูตรและปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร ซึ่งได้นำแนวคิดและทฤษฎีกระบวนการและขั้นตอนใน การพัฒนาหลักสูตรของ ชูชัย มินุช (2555 : 49-55) และบงกชพร กรุดนาค (2555 : 23-29) ตลอดจนนำแนวคิดทฤษฎีการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม ของธีรวิทย์ เอกะกุล (2558 : 66) นางนภัส คำวิญญู เทียงกมล (2551 : 180-181) วีระยุทธ ชาตะกาญจน์ (2557 : 321) และใช้แนวทาง ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 : 4 – 35) การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (Participatory Action Research หรือ PAR) หมายถึงเป็น รูปแบบการวิจัยที่ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมกับนักวิจัยตลอดในขั้นตอนของกระบวนการวิจัยอย่าง เป็นระบบโดยเริ่มตั้งแต่การตัดสินใจว่าควรมีการริเริ่มศึกษาวิจัยชุมชนนั้นหรือไม่ ประมวลเหตุการณ์ หลักสูตรและข้อมูลเพื่อกำหนดปัญหาการวิจัยการเลือกกระบวนการประเด็นปัญหา การสร้างเครื่องมือ การเก็บข้อมูลวิเคราะห์และเสนอสิ่งที่ค้นพบ จนกระทั่งถึงการลงมือปฏิบัติ ติดตามและประเมินผล (ชูชัย มินุช, 2555 : 69) ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงเป็นการร่วมมือร่วมใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ประชาชนชาวบ้าน ผู้ปกครองนักเรียนผู้นำชุมชน นักวิชาการ ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และนักเรียน

จากการตรวจสอบโครงร่างหลักสูตรของผู้เชี่ยวชาญพบว่าหลักสูตรมีความเหมาะสม โครงร่างหลักสูตรมีความสอดคล้องกันทุกประเด็น หลังจากนั้นนำโครงร่างไปปรับปรุงแก้ไขตาม คำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปทดลองใช้ ซึ่งสอดคล้องกันกับปฏิญญา สังขพันธ์ (2560 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากมะพร้าวที่บ้านลาดเป้ง ของ โรงเรียนวัดลาดเป้ง จังหวัดสมุทรสงคราม ที่ได้นำโครงร่างหลักสูตรไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตร เพื่อนำข้อบกพร่องมาปรับปรุง แก้ไขก่อนนำหลักสูตรไปทดลองใช้ ทำให้หลักสูตรมีความสมบูรณ์ขึ้น มีความสอดคล้องและเหมาะสม ที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. ผลการวิจัย พบว่า การทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เมี่ยงที่ตำบลสกาต ของโรงเรียนสกาตพัฒนา จังหวัดน่าน ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ในแผนเป็น อย่างดี นักเรียนมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปรากฏว่านักเรียนมี คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีทักษะการปฏิบัติงานและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ใน ระดับดี ทั้งนี้เนื่องมาจากหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เมี่ยงที่ตำบลสกาต ของโรงเรียนสกาตพัฒนา จังหวัด น่าน ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญว่าโครงสร้างหลักสูตร กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ การวัดผล และประเมินผลมีความเหมาะสมกับผู้เรียน องค์ความรู้ที่ได้มาจากปราชญ์ชาวบ้านในท้องถิ่น และ

ร่วมเป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ร่วมกับครูผู้สอน ขอบข่ายเนื้อหาที่เรียนเป็นที่เกิดจากความสนใจของนักเรียน ทำให้นักเรียนมีความสนใจ ตั้งใจศึกษาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ นอกจากนี้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เมี่ยงที่ตำบลสกาต ของโรงเรียนสกาตพัฒนา จังหวัดน่าน เป็นหลักสูตรที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ค้นคว้าหาข้อมูลต่าง ๆ ในชุมชนจริง โดยการสัมภาษณ์ นำข้อมูลที่ได้มาร่วมกันคิดวิเคราะห์ รู้จักการสังเกต ฝึกปฏิบัติจริง และแก้ปัญหาด้วยตนเอง จนถึงการสรุปความรู้ที่ได้ลงในใบงาน นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ และสร้างองค์ความรู้จากการปฏิบัติจริง สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 มุ่งเน้นให้สถานศึกษาจัดการศึกษา โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วรวรรณ มิถุนดี (2554 : 119 - 121) ที่กล่าวว่าหลักสูตรมีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน เหมาะสมกับผู้เรียน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตร โดยการศึกษาข้อมูลและสัมภาษณ์ความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเอง อันเป็นผลทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ใฝ่รู้ใฝ่เรียนรู้และเรียนรู้อย่างสนุกสนานกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และเนื้อหาที่เรียน ทั้งนี้เพราะนักเรียนได้เรียนรู้ประวัติความเป็นมาและเรื่องราวในท้องถิ่น ได้เรียนรู้จากสถานที่จริง มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ มีความสนใจ ภาคภูมิใจและต้องการอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีในท้องถิ่นของตนเอง และสอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ นุชนาถ สายปัญญา (2550 : 69) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ชาใบหม่อน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้นำชุมชนได้ส่งเสริมการใช้หลักสูตรท้องถิ่น หน่วยการเรียนรู้เรื่อง ชาใบหม่อน ในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้นักเรียนมีความรักในท้องถิ่น และนำความรู้มาใช้ในการดำรงชีวิตต่อไป และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐภาคย์ พัฒนพิเชียร (2553 : 95-97) ที่กล่าวว่าหลักสูตรท้องถิ่นความหลากหลายทางชีวภาพ เรื่อง ฝั่สื้อในตำบลป่าเต็งของโรงเรียนป่าเต็งวิทยา อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เนื้อหา ระยะเวลาในการทดลองใช้หลักสูตร การประเมินผล และเหมาะสมหลักสูตรมีความเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ และการพัฒนาครูโดยใช้รูปแบบ SWIPPA มีความเหมาะสมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เพราะในทุกขั้นตอนตามรูปแบบ ครู นักเรียน ชุมชน จะมีการเรียนรู้ร่วมกัน ร่วมกันคิด ร่วมกันทำหลักสูตรจึงมีความเหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะของนักเรียน สอดคล้องกับความต้องการและปัญหาของชุมชน ไม่แปลกแยกจากชุมชน

สามารถกล่าวสรุปได้ว่าจากการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เมี่ยงที่ตำบลสกาตของโรงเรียนสกาตพัฒนา จังหวัดน่าน โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ช่วยให้การดำเนินกิจกรรมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น มีคุณภาพทั้งเนื้อหาและการดำเนินการเพราะเป็นกระบวนการที่ผู้วิจัยและผู้วิจัยร่วม ตลอดจนกลุ่มเป้าหมายเข้ามามีส่วนร่วมในการวิจัยทำให้ได้หลักสูตรท้องถิ่นที่ประกอบด้วยองค์ความรู้ท้องถิ่น โครงสร้างหลักสูตรท้องถิ่น คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสม มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น และมีความเหมาะสมกับผู้เรียน ทำให้นักเรียนมีความสนใจที่จะเรียนรู้เรื่องท้องถิ่นของตนเอง สร้างความรัก ความตระหนัก เห็นคุณค่าของพืชเศรษฐกิจในท้องถิ่น รู้จักคุณค่าส่วนต่าง ๆ ของมะพร้าว นักเรียนสามารถนำองค์ความรู้ เรื่อง เมี่ยงที่ตำบลสกาต ของโรงเรียนสกาตพัฒนา

จังหวัดน่าน ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และมีความภาคภูมิใจในการทำเกี่ยวกับทำผลิตภัณฑ์จากแป้งที่ตำบลดงกาด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ในการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง แป้งที่ตำบลดงกาด ของโรงเรียนสกาดพัฒนา จังหวัดน่าน หลักสูตรมีกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับการนำนักเรียนออกไปศึกษายังแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา ควรคำนึงถึงเวลาในการวางแผนให้ยืดหยุ่น เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละครั้ง

2. จากผลการวิจัย พบว่า นักเรียนสนใจและมีทักษะในการทำผลิตภัณฑ์แป้ง ดังนั้น เพื่อให้การสอนหลักสูตรท้องถิ่นเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ครูควรสอนการทำผลิตภัณฑ์จากแป้งอย่างหลากหลายและต่อเนื่อง จนนักเรียนปฏิบัติได้จริงและสามารถยึดเป็นอาชีพในอนาคตได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยและพัฒนาการทำหลักสูตรท้องถิ่นในเรื่องอื่น ๆ โดยเน้นวัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่นนั้น ๆ

2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ใช้กับหลักสูตรท้องถิ่นในระดับช่วงชั้นอื่น ๆ